

החדר

יש חדר. מתישהו יהיה כנראה חדר אחר. די בטוח שמתישו יהיה חדר אחר. בינתיים יש את החדר הזה. יש גם עצים, אבל לא איכפת לי מהם; אני חי בחדר. העצים בחוץ. חדרים אהובים עלי. חיבה גדולה יש לי לחדרים. לא פעם אני מקיץ ובלבי הכרת תודה על קיומם של החדרים. והכרת תודה זו ממשיכה ומתקיימת עוד שעה-שעתיים אחרי היקיצה. אכן, אחרוג מדרכי הלאה, חסרת ההתלהבות, ואכריז ללא שמץ של הסתייגות שחדרים הם דבר נפלא. ממש כך ולא פחות. חיבתי לחדרים אין בה שום דבר ארכיטקטוני והיא נקייה מנקודת המבט של מעצב הפנים. הרי אין לי מושג מה עשוי להתרחש בראשו של מעצב פנים. גדולתו של חדר היא בקירותיו שהם עובדה ברורה. חלון יכול להיות לעתים דבר חביב, אבל אין זה הכרחי. אכן, משפט כזה רומז בגסות יתרה שיש כאן איזו העדפה של "התבוננות פנימית" על פני כל מצב אחר.

חדרים עושים אותי רגשן, ואני כמעט בכל רגע נתון נמצא בחדר כלשהו. הנה, בגלל שאני די רגשן, כבר עולה בי געגוע לחדר הזה, הנוכחי, מקום מושבי, רק בגלל שאני עתיד לעזוב בתוך כך וכך שבועות. באופן צלול למדי אני פוסק שאין הגעגוע הזה נשען אלא על דבר אחד: העובדה שאני כבר שוכן בחדר הזה, שוכן בו זה כשנתיים. מעטות להבהיל היו בו ההתרחשויות, ככל הידוע לי. ממש אפסיות. אפילו לא חלומיות במיוחד. וגם הראש לא עבד יותר מדי. ממש לא. כלומר, עבד קצת, בטח, אבל לא יותר מדי. גם כשעבד הרבה זה לא הוביל לאנשהו. נראה שהדבר היחיד העקבי הוא אותה הכרת תודה, זו היתה התרחשות עיקרית שם. אבל גם הרבה פחות משנתיים זה מספיק. גם כאשר שבוע אחד בלבד עובר עלי בחדר מסוים, התוצאה – זהה. איני יודע אם להסתכלות בתקרה אפשר לקרוא פעילות בעלת עוצמה נפשית, אבל ייתכן שכן, שאפשר לקרוא לה כך. ייתכן בהחלט שזו התרחשות נפשית לכל דבר ועניין. כי כמעט בכל פעם ששכבתי על הספה והבטתי בתקרה ידעתי שזהו רגע לחלוטין חד-

פעמי הראוי להיזכר. אלה כנראה עניינים שברגש. ודאי, אי אפשר להסביר באופן בהיר ומשכנע למה לי או למישהו בכלל להתגעגע למצב של שכיבה על ספה בחדר מסוים. כן, חדר מסוים. היה לי את החדר המסוים שלי. ומטבעי, טבע רגשני במידת מה, פיתחתי כמיהה לחזור אליו. לא סתם אני אומר 'כמיהה' ולא, נניח, חשק או רצון או חו"ח תשוקה. כי כשאדם מניח לעצמו לפתח מין ערגה פנימית-מינורית לחדר כלשהו, חדר שהעביר בו זמן מה מתישהו, אני סבור שיש כאן משהו פיוטי. כן, לא פחות מפיוטי, בהנחה שהמושג הזה אומר מה שנדמה לי שהוא אמור לומר. מה טיבו של החדר עצמו – זה כבר עניין די מקרי. החדר שלי, מכל מקום, היה לא קטן. אני מעריך שהוא התפרש על לא פחות מעשרים ומשהו מטרים רבועים מסודרים כמלבן רך. הקירות לבנים, שש מנורות קטנות צמודות לתקרה ועוד שתי מנורות קריאה נמוכות, משני צדי המיטה. אכן, שמונה מפסקי תאורה היו שם, במקבץ אחד ליד דלת הכניסה. היה גם שטיח עבה ובהיר, מין ירקרק עדין שנשחק, משהו די יקר כנראה, כיסה חצי מהרצפה. יכולתי לשכב גם עליו. המיטה היתה רחבה. ביומי השני שם, הורדתי את הסדין וכיסיתי את המזון ביריעת פלסטיק, זאת בגלל הפשפשים הרבים ששרצו בו. אני רוצה לומר שהוא הזכיר לי, מבחינת ריבוי המנורות הקטנות והשטיח והפשפשים, חדר-מלון שפעם התארחתי בו, איפשהו בחוץ לארץ. כנראה שהיה לי נעים שם. זה כל מה שאמרת.

הנה, כל ענייני הגעגוע האלה רק מוכיחים שאני בן אדם, ממש בן אדם, עם רגשות שהם בהחלט ממשיים בדרכם, ועם כל שאר הדברים העפייים והלא תמיד ברורים והיפים האלה שיש לכל אחד. אני אוהב להיות בן אדם. זה ודאי אומר עלי משהו. וגם אם יטענו נגדי שהחיבה שאני חש להיותי בן אדם נובעת רק מכך שאני רגיל לזה ולא מכיר שום דבר אחר, אאמין בלהט שזהו טיעון טיפשי מאוד.

כשאני נמצא בחדר אין לי שום חשק להחליף אותו. להיפך. אין פה שום עצלות: לא מתוך עצלות אני תמיד רוצה להישאר בחדר שבו הנמצא. מדויק יהיה לומר שהרצון הזה, הפסיבי רק לכאורה, הוא תולדה ישירה של חיבה. בהקשר זה אוכל לציין באורח אגבי לגמרי, שלא הובהר לי מעולם ההבדל שבין חיבה למשהו לבין אהבה לאותו דבר, ומשום מה, נדחפתי

להאמין שחיבה היא רגש נאצל יותר. יותר מאהבה וגם יותר מנאמנות. הרי אין טעם לפתח נאמנות לחדר. זה נראה אפילו די אינפנטילי, להיות נאמן לחדר שאתה יושב בו, ובעיקר שלחדר כלל לא דרושה נאמנותו של מישהו. אני לא יכול להשלות את עצמי שהגעגוע לחדרים קודמים, שכאמור לעתים פוקד אותי בעודי מאכלס אותם, הוא דו-צדדי. על חיבה לחדר אפשר לדבר. והנה – דיברתי עליה. בקלות הסגרתי את העובדה שכאשר אני מתגורר בחדר, עולה ומתפתחת אצלי איזו חיבה עקרונית כלפיו. זאת מכיוון שבאופן כללי יש לי נטייה לפתח חיבה. ואכן, כללית למדי היא החיבה הזאת שלי. אם יש לך גוף, ראש ואישיות כלשהי – הנה נמצאת ראוי לה, יותר מזה לא דרוש; אם אין מלחמה או רעב מתדפקים על דלתי – וכבר חיבתי נתונה למנהיגי ארצי על שהם מנהיגים כאן מציאות של שלווה ושובע. וייתכן שזו נקודת החולשה בחיבה הכללית הזאת שלי. כי אין ספק שזו מין חיבה אלוהית, אטומה למדי. כן, אני שוכב בחדר שלי וחושב על אנשים. כלומר, באופן הכללי-ציבורי. ברור שקורה גם שאני חושב על מישהו מסוים, לעתים ממש בצורה קדחתנית, אבל זה משהו אחר. אני יכול כבר להודות שמעניין יותר לחשוב על מישהו מסוים מאשר לחשוב באופן הכללי-ציבורי.

למיטב ידיעתי, חיבה זו שאני מתאר כאן, חיבה לחדר, היא חילונית מעיקרה. אין לה שום קשר אסוציאטיבי לחיידר ההוא. כף רגלי לא דרכה מעולם בחדר מהסוג ההוא. פשוט לא נולדתי בסביבה שהולכים בה לחדר ללמוד תורה. נולדתי יהודי, בפירוש ומכל הצדדים, אבל איש לא ניסה להפיח עבורי רוח של משמעות בעובדה זו. וכך נותרה העובדה הזאת כמעט חסרת כל משמעות: ודאי איני יכול לתלות בה שום אשמה, למשל אשמה בכך שחיי חסרי מעש הם וחדלוניים למראית עין.

כשאני שוכב בחדר, המחשבה על עקירה ממנו מעיקה, ולא תהיה זו הפרזה גדולה לומר גם מעיקה מאוד. כשאני שוכב כך, וחושב לי שעברתי לא פחות מארבעה חדרים בחמש שנים האחרונות, אין לי מוצא מהמסקנה שאיאלץ מתישהו לעבור שוב, לצאת גם מהחדר הזה. לא אני הוא האשם במעברים תכופים אלה. אולי היו מעבר או שניים שבעצמי יזמתי, מחדרים שהסתברו כרועשים מדי; ברוב המקרים – זה היה בעל הבית. בעלי בתים

לא אוהבים אותי. כנראה לא משהו אישי. כלומר, אני מניח שזה לא משהו אישי, לא במובן הצר של אישי, וזאת מכיוון שלא היתה באף מקרה היכרות אישית ביני לבין מי מבעלי הבית שלי. ולכן אני מעריך שההסתייגות שלהם בסיסה פילוסופי: אורח החיים שלי, כפי שהוא כנראה מצטייר בעיני המתבונן, הוא סביל וריקני מכדי לעורר חיבה. ובאין חיבה, יהיה מן הסתם משהו אחר. בעלי הבית שלי, איש בתורו, באים לפעמים לחדר מסיבות שונות. למשל, כדי לקבל ממני קבלה על חשבון ששילמתי, או כדי לתקן משהו, ואז, כשצריך לתקן משהו, בא איתם איש מקצוע, נניח טכנאי מזגנים, ושניהם יכולים לראות איך אני חי: שוכב במיטה, וזהו.

על אף פקפוקים טבעיים, ואפילו בלתי נמנעים, הבאתי עצמי לידי שכנוע שבסך הכל, בחשבון הכללי, ההתרחשויות בחדרי נמרצות וחשובות מהבחינה המחשבתית יותר מההתרחשויות הרבות מספור מחוץ לחדר שלי. זה אכן דרש שכנוע, ודאי שדרש. הרי לא תמיד ישבתי בתוך חדר וזהו. היה זמן שפעלתי בעולם כמו גדול. או, מכל מקום, כמו כל אחד אחר. כמעט ולא היה לי את הגועל המתנשא הזה מכלל הדברים המעשיים שמרכיבים את חיי היום יום; לא היה לי זמן אליו. כך, עד שהתפנה זמני, בנסיבות כאלה או אחרות שאין בהן עניין מיוחד (והרי לא מדובר כאן ברומן), זמני התפנה, ונותר פנוי עוד ועוד והתרחב והתרווח, והנה נמצאתי מקץ זמן מה משוייך לאצולת הפנאי, אדון יחיד לזמני, משוחרר מיעדים ומוטיבציות, חי כאציל; עובדה: החיים נראים לי מעניינים באופן הכללי, באופן הכללי ביותר בלבד. לא נועדתי לפרטי היום-יום הקטנים; אפילו מיהו שמשלם את שכר החדר שלי איני יודע בוודאות, אלא רק מניח שזה אחד מבני משפחתי.

מעשים, אם כך – בקימוץ. לעומת זאת, אמוציות יש לי ביד רחבה למדי. סביר שצברתי אותן כמו כל אחד אחר, פחות או יותר. ונדמה לי שזו הסיבה לכך שאני חש תכופות צורך לנוח. גם אם היא תובענית למדי, המנוחה שאני נוקט היא עדיין המפלט היחיד ההולם מפני השצף-קצף הזה. השד יודע מה לא עורר בי רגשות כאלה או אחרים במהלך השנים. אני מתכוון לאנשים מסוימים, גם לאנשים לא מסוימים ולחיות, וגם למצבים וגם

לרעיונות ואפילו למראות וצלילים כאלה ואחרים. כל אלה עוררו בי רגשות, פחות או יותר כמו שקורה עם כל אחד אחר. והרי כל זה רק הולך ומצטבר. נאסף כמו עיתונים ישנים, ולעתים יותר מעניין מהם.

כשאני שוכב במקומי במיטה, או גם רק שכוב עליה חלקית, נניח עם רגל אחת שנוגעת ברצפה, אין לי שום בעיות עם הידיים. כלומר, על אף שאין להן תפקיד מסוים במצב הזה, אין לי אותה תחושה גמלונית של בעל ידיים ארוכות וחסרות מעש. אין מבוכה מוטורית. ידוי, על אף אורכן, דווקא אינן שמוטות או רופסות. נדמה לי שהן שרירות חלק גדול מהזמן בנינוחות, בהיעדר מודעות. כי היו זמנים שבהם אנוס הייתי להפעיל את הידיים, לעשות אתן משהו, כלומר כשלא הייתי לבד. בזמנים ההם מה שעשיתי היה לאחוז כוסית משקה ביד אחת וסיגריה בשנייה. רוב הזמן הכוסית היתה אחוזה בידי, פה ושם הנחתי אותה על שולחן, או מדף, או שידה, ותיכף שוב לקחתי אותה ליד.

יכולתי לעמוד בקשייו של "סגנון החיים" הזה מתאפשרת, כך נדמה לי, בעיקר בזכות היותי בעל עניין במחשבות שלי, ברבות מהן מכל מקום. רבות דיין כדי שאהיה מרותק למהלכן, כמעט עד כדי הוקרה חמה על שיש לי את המחשבות שיש לי. לא ולא, אף לא לרגע, חס ושלום – איני רומז כאן שמחשבותיי מעניינות ברמה עולמית, שהן מקוריות ורבות-מעוף, שהן מבנה ייחודי שאין שני לו.

ברור שיש מגוון מסוים של דברים שביכולתי לחשוב עליהם כשאני יושב בחדרי. מטבע הדברים, כאדם שאיכות חייו חשובה לו, עדיף לי לחשוב על רגעים נעימים שזכורים לי היטב. הנה, היה לי פעם כלב. מין כלב בינוני בגובהו, פרוותו קצרה וצהובה, ראשו רחב, לבו זהב. פעמיים ביום הייתי מניח לפניו קערה עם מזון כלבים מהאיכות הגבוהה. מאוד רציתי לדייק בכמויות המזון שנתתי לו. לא לשים יותר מדי, שלא ישמין ותכבד תנועתו, ולא פחות מדי, שלא יישאר רעב. עניין זה של מידה, שעשוי להיראות פעוט למדי, העסיק אותי הרבה וקיבל חשיבות מרכזית בסדר היום שלי. והיטב זכורים לי העונג והרוגע שאפפו אותי כשהאמנתי שקלעתי בול, שדייקתי כחוט השערה בכמות המזון המוגשת, ושלפחות בכל הנוגע להאכלת כלבי

– אני פועל בצורה הנכונה והחדה ביותר. בחלוף השנים מאז אני נוכח שתחושת הניצחון ההיא לא עזבה אותי, להיפך, זכרה רק התעצם ואם ארשה לעצמי להגזים טיפה ולו בסגנון דתי – אפילו התקדש. כלומר זיכרון הפעולה המדויקת ההיא. והרי לי דבר מה להתענג עליו מדי פעם. מעין הבלחת רגש במצולת השיממון של חדרי.

הרי קשה להתמסר לשיממון הזה, וכמובן שגם אין לי שום עניין בכך. בלי קושי אני עוקף אותו על בסיס יומיומי. מתיר רסן. חושב על השד יודע מה, מתי שזה לא יהיה, מפה ומשם ברחבי ישראל. לפני ארבעה חודשים, בשעת צהריים, חשבתי על לייבניץ. משהו כנראה הזכיר לי אותו. חשבתי עליו במובן הפופוליסטי, הפארודי, כלומר – המוטיב שהוא בדבר העולם הנוכחי כטוב שבכל העולמות האפשריים. מה בדיוק חשבתי על העניין הזה, על זה קשה לשים את האצבע; בטח משהו שקשור לחדר שלי, קשור איכשהו, באיזשהו אופן שלא ניתן לשחזור וכנראה לא נועד להיזכר. אני זוכר שממש לפני כן, לפני המחשבה על לייבניץ, חשבתי על דבר מה שנקרא רמקול בלו-תות'. ככה יצא, שדווקא על זה פתאום חשבתי. האמת שחשבתי על שני הדברים האלה לפחות חצי תריסר פעמים מאז. שניהם נראו לי מרתקים, כל אחד מהם בצורה מאוד שונה מרעהו, כמובן. הרי את הרמקול, בניגוד לדבר השני, כמו עיניי ראיתי. באמת, לפני קרוב לשנה ראיתי רמקול כזה על מדף בחנות ציוד מחשבים כשיצאתי לסיור של מתיחת רגליים בקניון בינוני ששוכן כעשר דקות הליכה מכאן. הפליאה אותי הצורה שלו, גליל שחור אלגנטי שאפשר לשים בכיס או להחזיק ביד, או גם להניח על מיטה. בפעם הבאה שאטייל בקניון ההוא ייתכן מאוד שאקנה אותו. אני סבור שזה ייתן איזו ממשות לחדר הזה, או, לכל הפחות, לא יגרע דבר מה מממשות שאני ממילא מייחס לו; סך הכל יהיה כאן דבר מה מוחשי, משהו שאוכל להניח על הבטן בשוכבי וגם להניף בידי מעלה ולהביט בו. וזמן רב אקדיש למחשבה אם להעבירו לחדר הבא.